

Foto Jan Felten, fotomontage Paul Felten

Öring i Mark är ett projekt initierat av fiskevårdsföreningarna för Öresjöarna, Tolken, Sandsjön och Öxabäck. Därefter har även Viskans fiskevårdsförening tillkommit som projektmedlem.

Målet för detta projekt är att restaurera vattenvägarna i det aktuella tillrinningsområdet till Viskan, på ett sådant sätt att vandrande laxfisk, i första hand salmo salar och salmo trutta, åter kan utnyttja hela vattenområdet för sin reproduktion, på sikt hela vägen upp till åtminstone lekplatserna vid Bro kvarn.

Målsättningen är också att i samband med detta arbete sträva efter att även främja andra arter, både växter och djur, t ex ålen, som drabbats negativt av vårt moderna samhälle och detta samhälles tidigare kanske bristfälliga natur- och miljöskydd, gärna i samarbete med andra naturvårdande organisationer och föreningar.

Det är också vårt mål att få alla berörda parter engagerade i detta arbete, alltså alla företag, myndigheter och privatpersoner med juridiskt intresse i eller rätt till vattnen eller vattnens reglering. Det är vidare vår förhoppning att alla berörda skall kunna utnyttja detta projekt på ett sätt som gagnar den egna verksamheten.

Bakgrund

När utvecklingen av industrisamhället tog fart i slutet av 1800-talet uppstod ett ständigt växande behov av elektrisk energi. Detta behov har, som alla vet, alltsedan dess fortsatt växa, vilket inneburit att vi (samhället) utnyttjat alla tillgängliga resurser för att tillgodose detta behov. Vi har bland annat byggt kraftverk i en mängd vattendrag, för att utnyttja energin i det strömmande vattnet. Denna utbyggnad kan sägas ligga till grund för utvecklingen av vårt moderna samhälle och har spelat och spelar alltjämt en viktig roll för vår välfärd.

Tyvärr har detta lett till att stora naturvärden gått förlorade på vägen. Både växt- och djurliv har drabbats hårt. Samhället har förlorat för människorna värdefulla rekreativsmöjligheter.

Det finns idag ett växande intresse för den typ av rekreation den "örörda" naturen ger möjligheter till. Detta växande intresse för naturupplevelser, inklusive fiske, har väckt tanken på att försöka återskapa den "naturliga" miljön i den mån så är möjligt i våra fiskevårdsområden, vilket ju också måste anses ligga helt i linje med själva syftet med en fiskevårdsområdesförening.

Dessa tankar har under de senaste åren vuxit sig allt starkare på flera håll i våra föreningar, vilket nu lett fram till att styrelserna i respektive förening pratat sig samman och gemensamt bildat den projektgrupp vi i skrivande stund kallar för Öring i Mark. I denna projektgrupp ingår, förutom representanter för respektive förening, även representanter för Borås energi och miljö, Ekeberga kvarn, Länsstyrelsen, Marks kommun och Vattenfall.

Projektet har även ett samarbete med Viskans vattenråd och kommer att administrera upphandling och allt vad därav följer via rådet. Viskans vattenråd har adressen c/o Hållbar idé AB, Boråsvägen 26, 511 54 Kinna och kan nås på telefon 0320 35078.

Finansiering

Ett projekt av den här digniteten kommer odiskutabelt att ha kostat en hel del pengar när det om några år är genomfört. Dessa kostnader kommer emellertid att ligga fördelade över tiden, med kanske lite större belopp vissa år än andra.

Hur tänker vi oss då att projektet skall finansieras?

1. Områdesföreningarna har kommit överens om att bidra med 5000 kr var till en liten startkassa.
2. Vattenfall Sjuhärad har enligt dom i Vattendomstolen den 25 april 1995 betalat ut 150 000 kr till Fiskeriverket, som en följd av anläggandet av Strömmens kraftverk. Dessa 150 000 kr skall enligt domen användas till "åtgärder som främjar fisket i Torestorpsån med biflöden mellan Sävsjön och Tolken". Den 29 oktober 2008 fanns det 127 431 kr på detta konto hos Fiskeriverket. Hela detta belopp torde kunna användas i vårt projekt. Fiskeriverket har delegerat beslutsrätten om nyttjandet av dessa pengar till Länsstyrelsen.
3. Det finns möjlighet att via Länsstyrelsen ansöka om pengar från Naturvårdsverket till den typ av restaureringsarbeten som kommer att bli aktuella i det här projektet.
4. Området kring Sju strömmar omfattas av begreppet Natura 2000. Detta innebär att det kan finnas andra pengar att söka, kanske pengar från EU.
5. Det finns lokala entreprenörer som, pga ett genuint intresse för både fiske och naturen i allmänhet, med glädje skulle ställa upp med både folk och maskiner till vissa åtgärder. Man kan t ex tänka sig att man låter dessa entreprenörer utföra så mycket som möjligt av det arbete vi kan få pengar till, samtidigt som de då också ställer upp helt utan kostnad för vissa andra åtgärder. Det förefaller som att intresset är mycket stort.
6. Det finns också intresseföreningar, såsom t ex Sportfiskarna, som eventuellt kan ha pengar att bidra med. Sportfiskarna betalar enligt egen utsaga ut kring 200 000 kr varje år till den här typen av projekt. En förutsättning är då att sökanden är medlem i organisationen. Därför bör de föreningar som ingår i det här projektet utreda möjligheten av att åtminstone en av föreningarna blir medlem i Sportfiskarna, så att vi sedan kan ansöka om bidrag även därifrån.

Vad är det för åtgärder som krävs?

Något förenklat handlar projektet om att se till att det finns tillräckligt med vatten för att fisken skall kunna vandra till sina lekplatser och vandra ut när leken är klar, samt för att ynglen skall kunna överleva tills de blir klara att vandra ut från födelseplatserna.

En annan viktig sak är att tillse att lekplatserna, som i många fall rensats på sten och grus, återställs till lekvänliga vattensträckor.

Konkreta åtgärder

1 – Det måste till vandringsvägar förbi olika vandringshinder, t ex kraftverksdammar. Laxtrappor och sk omlöp är exempel på sådan vandringsvägar. Det måste sedan till vatten i dessa vandringsvägar, åtminstone under vissa perioder, vilket naturligtvis påverkar kraftproduktionen i kraftverken negativt. Dessa åtgärder är av förklarliga skäl också de som är mest komplicerade och dyrast att få till stånd, men inte omöjliga!

2 – Många av lekplatserna i åar och bäckar i vattenområdet måste återställas, vilket innebär att man lägger tillbaka stenar och lägger ut lekgrus på lämpligt sätt. Även dessa åtgärder kan komma att kosta en del, eftersom det i många fall kommer att krävas insatser av entreprenadmaskiner, t ex grävmaskiner och skotare.

3 – Sist men inte minst, det kommer att krävas en massa ideellt arbete från oss som sitter i projektgruppen, det kommer att krävas insatser och hjälp från kommunen, länsstyrelsen, berörda kraftbolag, andra berörda parter och frivilliga som kanske bara är intresserade av fiske eller naturen i allmänhet.

Kontaktperson
Jan Felten
070 761 63 10
jan@idiom.se

Exempel på åsträcka före åtgärd

Fotograf – Robert Versa

Samma åsträcka efter åtgärd

Fotograf – Robert Versa